

ABSTRAKT

Obserwowane w ostatnich dekadach zmiany demograficzne oraz niepokojące prognozy dotyczące stanu służby zdrowia stanowią podstawy do zainteresowania się osobami w podeszłym wieku i chorymi. Choroby przewlekłe w znacznym stopniu ograniczają sprawność i zdolność do samodzielnego funkcjonowania. Występujące u osób w podeszłym wieku choroby prowadzą do niepełnosprawności, co przy braku wsparcia społecznego prowadzi do wykluczenia i izolacji.

Ogromną rolę do spełnienia w zakresie sprawowania opieki nad osobami w podeszłym wieku i chorymi mają przede wszystkim rodziny. To właśnie one powinny być wspomaganie instytucjonalnie zarówno przez państwo jak i Kościół.

Inicjatorką niesienia pomocy w tym zakresie była bł. Hanna Chrzanowska (ur. 1902 r., zm. 1973 r.), która zorganizowała opiekę domową pod nazwą pielęgniarstwo parafialne. Było ono budowane od podstaw jako jej pionierskie dzieło. Działalności tej poświęciła się bezgranicznie aż do końca swojego życia. W swej wychowawczej i instruktorskiej pracy wypracowywała teoretyczne podstawy opieki nad chorymi w domu.

Hanna Chrzanowska uważała, że przewlekle chorego człowieka, który z różnych powodów nie ma już szans być otoczony leczeniem szpitalnym, należy otoczyć wielowymiarową opieką. Dbając o jego zdrowie, nigdy nie zapominała o potrzebie udzielenia mu pomocy duchowej. To ona opracowała zasady organizacji parafialnej opieki nad chorymi. Owe zasady zostały rozszerzone, szczegółowo opisane i zatwierdzone przez ks. kard. Karola Wojtyłę jako regulamin *Parafialnej Opiekunki Chorych*.

Celem niniejszej dysertacji jest próba całościowego ukazania problematyki dotyczącej zorganizowanej, stałej opieki nad osobami przewlekle chorymi przebywającymi w rodzinnych domach na przykładzie posługi bł. Hanny Chrzanowskiej. Jak dotąd, zarówno w polskiej, jak i obcojęzycznej literaturze jest brak takiego opracowania. Jego niezbędność motywowana jest także tym, iż może się ono stać pomocne dla tych, którzy angażują się w tego rodzaju charytatywną posługę.

Przedstawienie powyższego zagadnienia wymagało przebadania wielu tekstów autorstwa Hanny Chrzanowskiej, publikowanych i spisywanych, a znajdujących się w archiwach parafialnych rozproszonych po całym Krakowie. Należało też dotrzeć do opracowań przedstawiających jej działalność, a także zapoznać się z nauczaniem Kościoła na temat charytatywnej działalności wobec chorych i potrzebujących.

Materiałem badawczym jest zbiór tekstów, uwzględniony w pierwszej części zestawu bibliografii, zatytułowanej „Publikacje i wypowiedzi H. Chrzanowskiej”. Te materiały w szczególny sposób nadają się do przebadania przy zastosowaniu metody historyczno-porównawczej oraz krytycznej analizy tekstów źródłowych, a także metody syntezy.

Pełne omówienie podjętej problematyki zostało ujęte w pięciu rozdziałach: Geneza zorganizowanego pielęgniarstwa domowego i parafialnego (rozdz. 1). Etyczne podstawy pielęgniarstwa domowego i parafialnego (podręcznik etyki pielęgniarstwa domowego Hanny Chrzanowskiej) (rozdz. 2). Umiejętności szczególnie cenione przez Hannę Chrzanowską. Rozdział (rozdz. 3). Podstawowy charakter, zdaniem Hanny Chrzanowskiej, obowiązków członków rodziny w zakresie opieki nad chorym (rozdz. 4). Sposoby aktywizacji krewnych, sąsiadów oraz młodzieży na polu wspierania pielęgniarstwa domowego i parafialnego według Hanny Chrzanowskiej (rozdz. 5).

Istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań w zakresie pielęgniarstwa domowego. Należy wnikliwie rozpoznać cechy osób poświęcających się tej trudnej, ale jakże potrzebnej posłudze. Należy także we współpracy z duszpasterzami zastanowić się nad tym, co zrobić, aby tego rodzaju posługa była powszechna w działalności duszpasterskiej Kościoła. Potrzebna jest tutaj współpraca z teologami pastoralistami. Należy także zastanowić się jak zorganizować studia w tym zakresie na uczelniach nie tylko kościelnych, ale także publicznych oraz prywatnych.

SŁOWA KLUCZOWE

Hanna Chrzanowska, człowiek stary, samotny, przewlekle chory, rodzina, opieka, pomoc, miłosierdzie, dobroczynność, pielęgniarstwo parafialne, parafia, Kościół

23.09.2021

Halina Zanetyńska